

סמל מיכאל (מייק) אשבל ז"ל

בן יהודית ואריה

נולד בוילנה

בתאריך ד' בשבט תרפ"ב, 2/2/1922

התגורר בתל-אביב

שרת באצ"ל

נפל בפעילות מבצעית בעכו

בתאריך י"ד באייר תש"ז, 4/5/1947

נקבר בבית העלמין הצבאי בשבי ציון

חלקה צבאית: 1 שורה: 1 קבר: 6

הותיר אחריו הורים ואח

בן 25 בנפלו

קורות חיים

בן יהודית ואריה. נולד בד' בשבט תרפ"ב (2.2.1922), בוילנה להורים ציונים פעילים וחונך על ידם ברוח זו. בגיל צעיר נכנס לקן בית"ר המקומי ובמרוצת הזמן נתמנה מפקד בקן. לימים הצטרף לאצ"ל ושם עבר "קורס סגנים".

לאחר פרוץ מלחמת העולם השנייה, נמלט לרוסיה ועם חידוש הצבא הפולני בתוקף ההסכם בין ממשלת פולין הגולה, לבין הסובייטים (1941), התגייס לצבא זה ובשורותיו הגיע ארצה. ערק משורות הצבא כדי להשתקע בה. תחילה התגורר בבית דודו בבנימינה ואחר-כך עבר לגור בנתניה שם נתמנה סגן מפקד קן בית"ר, ובשורות האצ"ל עבר שוב קורס למפקדים. עם הקמת הח"ק ("חיל הקרב") נמנה עם ראשוני מפקדיו בסניף נתניה.

בסוף שנת 1944 נעצר על ידי הבריטים והועבר למחנה העצורים בלטרון אבל הצליח לשכנעם בתום דרכיו ושוחרר מן המעצר.

ארגון יד לבנים
סניף ירושלים

עיריית
ירושלים

באחד הלילות, כשעסק בניקוי נשק, התפוצץ בידו מנגנון של רימון ונפגעה ידו השמאלית. הוא הובא לבית-חולים לשם ריפוי, אבל יצא משם לחפשי, עבר לגור בתל-אביב בה המשיך בפעילותו במחתרת. בשעות היום עבד בייצור חומרי נפץ ובלילות השתתף בהכנת פעולות, בפיקוד על גונדה ח"ק וביציאה למבצעי קרב, ביניהם התקפה על בניין הבולשת ביפו, החרמת 35,000 לא"י מרכבת ליד חדרה, החרמת נשק ממחנה צבאי בתל-אביב ובחבלה במטוסים בשדה התעופה לוד. על נושא הפעולה בשדה התעופה כתב את השיר "פברואר 1946". (על קרב קסטינה, (הפותח במלים "ללא דרך הגונדה צועדת". בשיר זה ובשאר שירים שחיבר ועיבד באו לביטוי תחושותיו כלוחם ואמונתו בנצחון.

ביום 6.3.1946, בשעת התקפת האצ"ל על מחנה הצבא בצריפין לצורך החרמת נשק, בה פיקד מיכאל על עמדה, נפגע תוך כדי הנסיגה ונשבה יחד עם חברו יוסף שמחון. השניים הובאו לפני בית דין צבאי ונדונו לתלייה, אך חבריהם בחוץ חטפו קצינים בריטיים כבני ערובה ועקב זאת הומרו פסקי דין המוות במאסר עולם. בתא הנידונים למוות שבכלא ירושלים כתב את השיר "עלי בריקדות", שנעשה משיריו הנפוצים ביותר של האצ"ל בתקופת המאבק האנטי בריטי המזויין וגם לאחריה.

בי"ד באייר תש"ז (4.5.1947) בשעת פריצת מבצר עכו, היה בין הבורחים, אך נפצע קשה ושוב נשבה. שעות ארוכות שכב פצוע, כשהבריטים מונעים ממנו עזרה רפואית, עד שהוציא נשמתו. הוא הובא לקבורה בבית-העלמין של המושב "שבי ציון", סמוך לעכו. הניח הורים ואח. שמו הונצח בלכסיקון האישים של ארץ ישראל, בספרים: "בימים אדומים", "המרד", "זכרם נצח" ובספר עולי הגרדום. ב-1976 יצא לאור הספר "עלי בריקדות" - יומן הכלא שלו.

ועד המשפחות הכוללת ממסדות ישראל ושיירות ב.ה.ל. ירושלים
שכונת בית הכרם - יפה ברק

מען: ת.ד. 3441 בית הכרם סלפון: 523617-02

שאלון עצמאי

יש לצרף תמונות והחלל

ב. פרטי האשה:

שם פרטי:

שם משפחה:

מצב נשפחה:

טלפון:

כתובת נוכחית:

פרטי החלל:

פרטי:

משפחה:

אלו:

שגרה ומקום בפילתר:

אחיה בפילתר:

צב משפחה ביום הפילה:

ריוק

ג. ילדים:

השם:

הגיל:

השם:

הגיל:

השם:

הגיל:

השם:

הגיל:

השם:

הגיל:

השם:

הגיל:

השם:

הגיל:

השם:

הגיל:

השם:

הגיל:

השם:

הגיל:

השם:

הגיל:

השם:

הגיל:

השם:

הגיל:

השם:

הגיל:

השם:

הגיל:

השם:

הגיל:

השם:

הגיל:

השם:

הגיל:

השם:

הגיל:

השם:

הגיל:

השם:

הגיל:

השם:

הגיל:

השם:

הגיל:

השם:

הגיל:

הגיל:

השם:

4.

5.

6.

2. שם האם:

שם משפחה:

שנת לידה:

כתובת:

הגיל:

השם:

הגיל:

השם:

הגיל:

השם:

הגיל:

השם:

הגיל:

השם:

הגיל:

השם:

הגיל:

השם:

הגיל:

השם:

הגיל:

השם:

הגיל:

השם:

הגיל:

השם:

הגיל:

השם:

הגיל:

השם:

הגיל:

השם:

הגיל:

השם:

הגיל:

השם:

הגיל:

השם:

הגיל:

השם:

הגיל:

השם:

הגיל:

השם:

הגיל:

השם:

הגיל:

השם:

הגיל:

השם:

הגיל:

השם:

טלפון
02/525624

כתובת

שגרה ומקום בפילתר

ש. לידה

1919

שם משפחה

אלה

שם פרטי

לה

הוצאת טפוז - תל אביב - תש"ז - 1976

פעולות שנעשו להנצחת החלל:

הוצאת טפוז - תל אביב - תש"ז - 1976

מלגות

והקמת ספר תורה

פעולות אחרות

הצעות לפעולות אחרות להנצחת חללי:

Shikun "Harel" 9, Beth-Hakerem
 Phone 525524 - Office 512819
 P. O. Box 3260
 Jerusalem 91032

נ הכרס
 512819 רד

ירושלים, כ"א באדר תשנ"ד

4 במרס 1994

ד

המשפחות השכולות ממערכות ישראל

3441

ו ש ל י ס

י

נ: הנצחת שמו של חלל מערכות ישראל - אחי הי"ד מ י כ א ל (מ י י ק) אשבל הי"ד

הנ"ל שהה בארץ שלוש שנים בלבד.

הגיע ארצה מקורדיסטן (עירק) שם מצאתיו במקרה כשאני שרתחי בצבא הבריטי
 ת תעודות מזויפות כחייל פלמתינאי הברחתיו ארצה.

הצטרף לאצ"ל והיה פעיל בח"י (החייל הקרבי).

1946 נתפס על ידי הבריטים בעת פעולת החרמת נשק בצריפין ונדון למוות בחליה
 גם חברו לנשק יוסף שמחון ז"ל.

יין המוות אושר על ידי מפקד הצבא הגנרל ברקר, אך הנציב העליון הבריטי השתמש
 ת שלו והמיר את פסק הדין למאסר עולם.

במאי 1947 בעת פיצוץ כלא עכו אחי נהרג והובא לקבורה בקבר אחים בשבי ציון
 ס עוד ששה לוחמים שנפלו בקרב יחד עמו.

" עלי בריקדות " הידוע כשיר של לוחמי האצ"ל חובר על ידו בצינוק הנידונים
 ביום החמשי לאחר מתן פסק הדין (ב-י"ט בסיון תש"ו - 18.6.46)

19 פרסמתי ספר הנקרא " עלי בריקדות " - יומן הכלא של מיכאל אשבל.

ור היומן בסתב ידו שחבר בישבו בכלא ירושלים וכן המקור של השירים שחבר
 לשמירה במוזיאון ז'בוטינסקי בת"א.

יתה לו כתובת קבועה בארץ פרט לכתובתי שלי בבית הכרס בירושלים שם אני חי
 שנה.

סבור אני שראוי שמו שיחרט על גבי האנדרטה המתוכננת בבית הכרס.

בכבוד רב,

 דג אשבל.

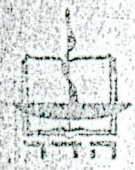
עלי
בריקדות

הוצאת
המחנה
המרכזי
לחינוך

עלי בריקדות

יוסן דנלא שש מיכאל אשונ

י ו מ ן

מיכאל אשבל

31.12.1946 — 6.3.1946

- הסעיף
בחוץ הפלילי
- נאסרתי : 6.3.1946
נאשמתי : ב"1. יריות על צבא ה.מ. בזה שביום
- ה-6.3.46 יריתי במחנה צריפין א 58
2. נשיאת נשק חם ביום הנ"ל במקום הנ"ל ג 58
3. הנחת פצצה ביום הנ"ל במקום הנ"ל ב 58
4. נשיאת פצצה ביום הנ"ל במקום הנ"ל ג 58
5. גרימת נזק לרכוש צבא ה.מ. בזה שפוצץ
מחסן תחמושת במקום הנ"ל ביום הנ"ל ד 59
6. שוד של מכונת יריה „בראונינג" משוריית
ביום הנ"ל במקום הנ"ל ד 59
7. יריות על השוטר המוסף א. פרידמן ביום
הנ"ל במקום הנ"ל א 58
- בירור המשפט החל ב-21.5.46, אולם נדחה לפי בקשתי.
המשך המשפט החל ב-12.6.46 ונמשך גם ב-13.6.46. ביום זה
אחה"צ הוצא פסק הדין: מיתה בתליה.
נשיא בית-הדין: לטנ. קולונל. פל הקטיגור: לטנ. קול. קמפבל.
פסק דין המוות אושר ע"י המפקד הצבאי גנרל ברקר ב-2.7.1946.
הנציב העליון, גנרל קנינגהם החליף את פסק-הדין למאסר עולם
ב-3.7.46.

פברואר 1946

וּנְקוּ חֵישׁ חִילִי-מִלֶּדֶת,
רַעְדָה תֵּאדָמָה פִּתְאוֹם:
אֵשׁ שְׁלָחָה שָׁם, הַמְטֵרָה עוֹפֶרֶת
מִטּוֹסִים בְּאֵשׁ עוֹלִים עַד תָּם.

לֹא דֶרֶךְ הַנֶּגְדָה נִסְתָּה,
מִן הַקֶּרֶב פּוֹסְעִים הֵם בְּגֵאוֹן,
כֶּךְ, רַק כֶּךְ, הַמְדִינָה נִכְבָּשֶׁת,
בְּחוּזוֹן, מְקַלֵּעַ וּבִרְמוֹן.

המנגינה: „שלשה טנקיסטים”
(שיר „הצבא האדום”)

לֹא דֶרֶךְ הַנֶּגְדָה צוֹעֶדֶת
וּבִבְרָץ רַגְלִים בּוֹסְסוֹת,
אֶל הַקֶּרֶב הֵצֵת אֶת הַשְּׁלֵהֶבֶת
אֲשֶׁר-הִמְרִיד - יִנָּחַן הָאוֹת.

עַל הָאָרֶץ צִפְרֵי הַפֶּלֶד
לְאוֹר-לֵיל נִרְאוֹת הֵן לֹא רְחוֹק.
זִנְק קְדִימָה! הַפְקֵדָה נִשְׁמַעַת.
”מוֹכְנִים!” - עוֹזִים אֲנָשֵׁי הַחֶק.

צינוק הנידונים למות
כלא ירושלים
כ' בסיון תש"ז 19.6.46

שיר הבריקדות

וְאִם בְּתֵלֶיהָ	הַיּוֹם שָׁרָה הַקְטָנָה
אֶמְסֹר אֶת חַיִּי לְאַמָּה	נִפְרַד בְּצֵאתִי לְמִלְחָמָה,
אֵל נָא תִּבְכֵּי	אֶת הַמְדִּינָה לְכוֹנֵן
כִּךְ גִּגֹּר גִּזְרֵי.	עַל שְׁמֵי גְדוֹת הַיָּרְדֵּן.
מִחֵי דְמַעְתְּךָ,	גִּזְרֵי צִמְתְּךָ
לְחֻצֵי הַמִּקְלָע אֵל לִבְךָ	וְהַגְרִי אֶת חֲגוּרְתְּךָ,
וּבְחֲרֵי לֶךְ שְׁנֵי	חֲבָקִינִי, קָחִי מִקְלָע
מֵאֲנָשֵׁי גִנְדָּתִי.	וְאֵתִי לְשׁוּרָה.

עֲלֵי בְרִיקָדוֹת נִפְגָּשׁ, נִפְגָּשׁ
עֲלֵי בְרִיקָדוֹת חֲרוּת נִשָּׂא בְּדָם וְאֵשׁ.
רוֹבָה אֵל רוֹבָה, קִנְיָה יְצָדִיעַ,
כְּדוּר אֵל כְּדוּר יָרִיעַ,
עֲלֵי בְרִיקָדוֹת, עֲלֵי בְרִיקָדוֹת נִפְגָּשׁ.

צינוק הנירונים למות

כלא ירושלים

י"ט כסיון תש"ו 18.6.46

המנגינה: „אוסף די קאנאנען“
(שיר הפרטיונים)

חברים מספרים

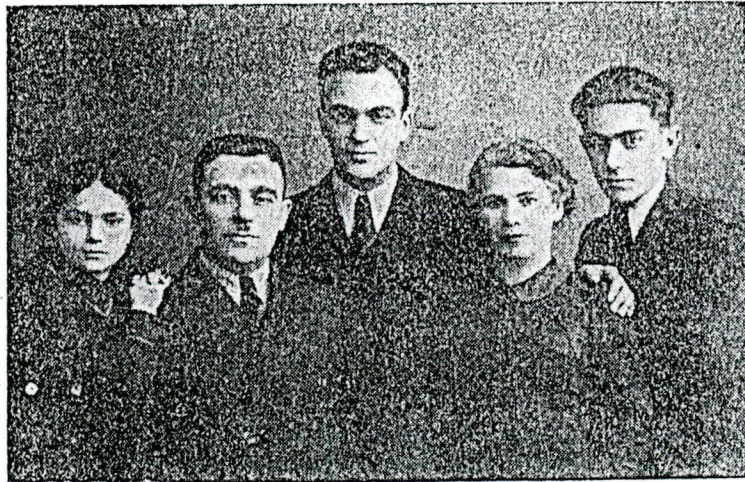
מנחם בגין

אנחנו קראנו למיכאל „מייק“. זה היה השם בו היינו רגילים לכנות את „החייל והמשורר“, כי מייק היה משורר. ואכן, לא כל אדם זוכה ששמו יושר בפי לוחמים, בפי אלפים, משך דור שלם, ובוודאי יושר גם בדור אחרינו. השיר „עלי בריקדות“ הוא, כידוע, תרגום לשיר שהושר על-ידי מהפכנים בתקופת הצאר. מייק תרגם ועיבד אותו לעברית. המילים הן פשוטות ודווקא משום כך הן השפיעו השפעה רבה כל כך על הכל. עובדה היא, כי כאשר מתכנסים אנשי-המחתרת כעבור חצי יובל שנים למאורעות הימים ההם, וכאשר הם רוצים להרגיש את מה שהרגיש מייק בשעה שכתב את מכתבו לאחר שהצלנו אותו ואת יוסף שמחון מעמוד התליה בתקופת „תנועת המרי“, בשנת 1946, אנו שוב נותנים קולנו בשיר „עלי בריקדות“.

יש בשיר הפשוט הזה אהבה, אהבת הפרט ואהבה ללא גבול לאומה הלוחמת לחירותה. כאשר מתאר מייק בשירו אדם שנידון למיתה — „ואם בתליה אמסור את חיי לאומה“, הריהו מתאר גם פרק-חיים שחזה מבשרו, שהרי הוא עמד בפני הוצאה להורג עלי הגרדום, והחזיון הזה היה חרות עמוק בנפשו. אין זה מופרז כלל, לפי הכרתי, להעניק לו את התואר „חייל משורר“. שירת לוחמים היא שירה מיוחדת במינה. טיבה איננו תלוי בסדר המילים, בריתמוס, בביטוי זה או אחר, אלא בעיקר ברוח המפעמת בה. על כן, כפי שאמרתי, אין זה מקרה שלצד שירו של ראש בית״ר, שיר המרד, שרנו בכל תקופת המחתרת והננו שרים עד עצם היום הזה את פרי יצירתו של מייק.

הוא היה לוחם מופלא, מן המופלאים בלוחמים שלנו. מפי אחיו הבכור, דוב, למדנו על הבית והסביבה ועל בית״ר וילנה —

להיזק גם את ידו של הבית"רי הקטן ובתוך כך אמר: „איך אתה מרגיש חבר מיכאל?" הפניה היתה ברוסית, כי ראש בית"ר לא תיאר לעצמו שהילד הניצב ממולו מבין גם עברית. הערצתו של מיכאל לז'בוטינסקי הטביעה את חותמה על דרך חייו. הוא האמין בצדקת תורתו וכל מה שקרא מדבריו נספג כמחשבותיו ובלבו.

המשפחה — וילנה 1939

בקיץ 1934 נתקבל מארץ-ישראל „סרטיפיקט" בשביל אחיו דב, שאינו מהסס ועולה ארצה. כעבור ארבע שנים הוא מבקר בבית הוריו, כתייר, ופוגש באחיו שגדל ונעשה לנער בן שש-עשרה. אביו מספר לו כי מיכאל בעל כשרונות ועשוי היה להצטיין בלימודיו, אלא שהוא מקדיש את כל מרצו לקן בית"ר. עם זאת לא התרעם האב על כך ולפי נעימת דבריו ניכר היה שהוא אפילו מרוצה. יש לזכור שבימים ההם היה חלק מהנוער היהודי פעיל בתנועה הקומוניסטית האסורה בפולין (וילנה היתה שייכת לפולין בין שתי מלחמות-העולם), מהם שנתפסו בפעולות ונחבשו בבתי-סוהר, מהם או שלא זכו לצאת משם או שיצאו חולי שחפת. האב שמח איפוא

מקומות גידולו של מייק, ואמנם כן, באווירה כזו גדל אדם לחם, גיבור במלוא משמעותו של המושג, כפי שהיה מייק שלנו. הוא היה מוכן לכל פעולה ולכל סכנה. זכורים לי כמה סיפורים על חייו הפרטיים. הוא חי בצמצום והיו ימים שבהם לא היה לו אפילו חדר ראוי לשמו להיות בו, ואם זכרוני אינו מטעני אחרי למעלה מיובל שנים, אף לא מיטה לישון בה; זמן רב נאלץ לישון על שולחן... כזה היה האידיאליזם של הנוער שלנו בימים ההם! כל חייו היו קודש לאומה, למחתרת הלוחמת, למטרה. השמתם לבכם לאחד הביטויים שהיו מקובלים עלינו: „בן למשפחת לוחמים“. כאלה היינו בימים ההם. זאת הוכיח מייק בעליל כאשר יצא עם חברו לנשק יוסף שמחון לאחת הפעולות הנועזות ביותר של המחתרת שלנו. בפיקודו של יהושע, שנפל בקרב יפו שנתיים לאחר מכן, הדרו לוחמינו לתוך מחנה צריפין („סרפנד“ דאז) כדי לכבוש שם נשק. כיום קשה קצת להבין את המצב בימים ההם: לא היה לנו נשק כדי ללחום בו. מעט מן המעט הגיע לידנו ובו ערכנו מלחמה. אבל היה תמיד צורך להוסיף עליו, ומהיכן נקבלו? איש לא עזר לנו, ומשום כך בחרנו את הדרך לכבוש את הנשק מן האויב. שום דבר לא נראה קשה בעינינו כדי להשיג מטרה זו. פרצנו מבצרים, מחנות-צבא, גזרי-תיל והסתכנו בתליה. שום דבר לא עצר בעד הלוחמים שלנו. קודם כל וראשית כל יש לכבוש את הנשק! ידענו מה צפוי לנו אם חלילה לא נשיג נשק. אותה תחושת-השוואה, שעליה כותב מייק, היתה ממש בדמנו. אמרנו אז איש לרעהו ולציבור: אם נילחם ניגאל ואם לא נילחם — נושמד. משום שנלחמנו לא הושמדנו!

בעוונת הדרו איפוא לוחמינו למחנה סרפנד, לבושים כחיילים בריטיים, כבשו את הנשק תוך קרב, ואף הצליחו להימלט מן המחנה הצבאי, אלא שמייק ושמחון נתפסו פצועים, בדרך בריחתם, יחד עם שתי הנערות שטיפלו בהם. בשני לוחמינו אלה בחרו הבריטים כקרבן כדי לנסות ולהפחיד את הלוחמים. נסיונות כאלה נעשו על-ידיהם עד צאתם את ארצנו, עד ששברנו את הגדרים ועד שהוקמה המדינה. באותם הימים שלחו אלינו מייק ושמחון מכתבים מבית-הכלא, ואני זוכר אותם כאילו נכתבו רק תמול-שלשום. הדבר האופייני ביותר של המכתבים האלה שבהם הם ניחמו אותנו. מייק שלח לנו דברי עידוד, והעיקר — כפי שהובע באחד המכתבים שנכתב על-ידי שניהם — שתהיה אחדות

לוחמים. למען מטרה זו היו שניהם מוכנים להקריב את חייהם. אם אמנם תקום אהדות הלוחמים ויתכן שיתוף פעולה בין ה„הגנה“, האצ״ל ולח״י — „מוכנים אנו למות“. כך, במילים פשוטות אלה, כתבו לנו! הם לא יכלו לדעת את המצב לאשורו. והמצב היה כזה: אנחנו גמרנו אומר לחלץ אותם ובשום פנים ואופן לא להפקיר אותם בידי התליין. כך עשינו גם במקרהו של דוב גרונר ושל כל אלה שבאו אחריו ואשר אנתם ניסו הבריטים לשלוח לגרדום. ואכן, כאשר גזרו פסק-דין מוות על מייק ושמחון ניתנה ההוראה ונתפסו חמישה קצינים בריטיים בתל-אביב. עצרנו אותם ולא אמרנו דבר, כדי שלא להכניס את הבריטים למאבק של יוקרה. אבל הדבר היה ברור לכל: דרשנו להמיר את פסק-דין המוות במאסר.

כאמור פעלה אז „תנועת המרי“, ה„הגנה“, האצ״ל ולח״י נלחמו יחדיו. זו היתה תקופה היסטורית גדולה מאוד בחיי האומה. אלא שלצערנו לא נמשכה זמן רב. לרוב מבצעינו היינו זקוקים להסכמתה של מפקדת המרי. אבל כלל זה לא חל על הורדת לוחמינו מעץ-התליה. במקרה של מייק ושמחון לא ביקשנו הסכמה, והסיבה היתה פשוטה, כפי שהסברתי לראשי ה„הגנה“: מדובר בדמנו, לא במבצע צבאי, ובנים למשפחת הלוחמים לא נפקיר.

הם הבינו זאת, אבל אחר-כך החל לחץ גדול עלינו על מנת שנשחרר את הקצינים הבריטים. אין צורך לספר את הפרטים אלא לומר את העיקר כדי לאמת את הביטוי שהשתמש בו מייק במכתבו אל המשפחה הלוחמת. כאשר גבר הלחץ לשחרור הקצינים הבריטיים, והיתה פעלתנות מרובה בעניין, אמרתי לשני מפקדי ה„הגנה“, שאתם ניהלנו אז את השיחות ותכננו את תכניות המלחמה: „רבותי, דעו לכם, כי בעניין זה נלך עד הסוף! בשום פנים ואופן לא נשחרר את הקצינים כל עוד נתונים חיי בחורינו בסכנה“. ואמנם, הודות לעמדה זו, נחוננו כעבור זמן לא רב מייק ושמחון, ופסק-דין המוות הומר במאסר עולם, ובעקבות ההנייה שחררנו, כמובן, את הקצינים הבריטים.

איזו שמחה היתה אז במחנה! הוצאנו פקודת-יום בלוויית דפי-הסברה לפרשה זו שקראנו לה „פרשת אשבל ושמחון“ על כל שלביה, ואכן היה זה נצחון! קודם כל הצלנו את שני אחינו הלוחמים, וזה היה העיקר, ונוסף לכך היכינו מכת-פרסטיז רצינית מאד את השלטון הבריטי שבו נלחמנו.

מייק היה האיש, כפי שמעידים רבים, אשר הנעים את חייהם של כל חבריו בבית הכלא. הוא אמנם למד את הצוואה המשולשת של ראש בית"ר על "מלך, ברזל וצחוק". הוא ידע ללחום וידע לצחוק. בכל התקופה ההיא, בימים הקשים ביותר, ידענו הומור מהו, כי אכן זו התכונה הדרושה לכל אדם דווקא בימים המרים. היא מאפשרת להתקדם למרות הכל, ומייק הצטיין בכך במיוחד.

אכן ידע מייק להנעים את חיי האסירים וכולם אהבו אותו אהבת נפש. כזה היה הוא מטבע ברייתו; הוא אהב את הבריות.

וכאן מגיעים אנו לפרשת פריצת כלא עכו. פרצנו את החומה ובכך עשינו מעשה רב. בעולם הודיעו אז כי זוהי פריצת הכלא הגדולה ביותר בהיסטוריה. איני רואה בכך שום הפרזה ואין זו הגזמה דרמטית בהתחשב בתנאים ששררו אז, בסביבה שבה היו מחנות הצבא ובחומה עצמה, שאפילו הארטילריה של בונאפרטה לא יכלה לפרצה. ואילו בחורי ישראל פרצו את החומה האדירה הזאת וקראו דרור לאסיריה. בין הפורצים היה מייק, שנבחר להיות בין המשוחררים על-ידי נציגנו איתן. אל יהי הדבר קל בעיניכם. שם, במבצר עכו, ישבו עוד אסירים רבים משלנו, והם ידעו מה עומד להתרחש, וכל אחד מהם חיכה לתורו. היה צריך לבחור מתוך עשרות האסירים הוותיקים של אצ"ל ולח"י ארבעים ואחד בלבד. הן, זו היתה מלאכה קשה ביותר! נראה שרבות היו זכויותיו של מייק, שכן הוא היה בין אלה שנבחרו לצאת לחופשי.

קיבלתי בשעתו את מכתבו של מתתיהו שמואלביץ על רגעיו האחרונים של מייק, וכאשר אנו מעלים היום את זכרו של הגיבור והלוחם, מזכירים אנו את שמו בנשימה אחת עם זה של שמחון. גם שמחון הלך מאתנו לאחר קום המדינה בנסיבות טראגיות. שניהם היו בעינינו ממש כתאומים. מי שאמר אשבל אמר גם שמחון, ולהיפך, גם בגין אותה פעולה שבה השתתפו שניהם וגם משום שבעקבותיה הצלנו את שניהם מידי התליין. זהו נושא מופלא, ועד היום יש ללמוד מן הדמות האצילה של מייק. מיכאל היה בסך הכל בן עשרים וחמש בלכתו מאתנו, כמוהו כלוחמים אחרים שלנו שחייהם נקטעו כדי להביא גאולה לארץ.

חבריו סיפרו בו ובנעוריו ועל קן בית"ר וילנה. אכן, הצעירים היקרים ביותר שקמו לנו בימים ההם הוכשרו בבית"ר לקראת המעשים הגדולים. ואחד מאלה היה מייק שלנו. אהבת-נפש אהבוהו גם אלה שלא הכירוהו. אפילו כעבור למעלה מחצי יובל שנים

עומדת דמותו לפני עם שירו הפשוט והגדול, שאותו אנו מוסיפים לשיר, וישירו אותו בנינו אחרינו. בטוחני, כי גם בדורות הבאים ישירוהו לזכרון ולכבודו של מייק שלנו.

איתן לבני

באנו לחלוק כבוד לזכרו של מייק. הוא היה חביב על כולנו והשאיר את רישומו על כל אלה שבאו עמו במגע. היה לו הכשרון הנדיר, שלא הכל ניהנו בו, להתחבב היש-מהר על כל מכריו ומודעיו ועל כל אנשי חוג שהוא נצטרף אליו.

זכורני כי פגשתי לראשונה פנים אל פנים באחת הפעולות החשובות שהשתתף בהן — הפעולה שבה החרמנו לוחמינו 35,000 לא"י מכספי השלטון ברכבת, סמוך לחדרה. אחר-כך הכרתיו מקרוב כאשר הוא עבר מנתניה לתל-אביב. הוא נאלץ לעזוב את נתניה בעקבות התפוצצות מנגנון רימון בשעת אימונים. הוא נפגע בידו ולימים קשה היה לכופף כמה מאצבעותיה. יום אחד אמר לי אחד ממפקדי הח"ק (אם איני טועה היה זה "לוי", אהרון גלייברמן): "הגיע אלינו בחור מנתניה. יש להגיש לו עזרה רפואית מיד". עניין העזרה הרפואית באצ"ל לא היה קל כל-עיקר. התחלנו להתרוצץ ולחפש רופא מומחה. כדי לנתח את מייק ידענו שיש להביאו לבית-חולים, ושם היה חשש שמא יאסרוהו. כבר ידענו על מקרה אחד בחיפה שבו הסגיר רופא אחד מאנשינו למשטרה. לפני שקיבל מייק טיפול חששתי שמא הוא סובל מכאבים ונוקק לזריקת הרגעה, אך לשאלתי השיב לי אהרון: "הבחור קטן, שקט, אינו עושה כל בעיות. יש לו תחבושת על ידו ויש לנו שהות לחפש רופא".

כבר אז עמדתי איפוא על תכונתו הבולטת של מייק — השקט הנפשי שלו.

כשהגיע מייק לתל-אביב כ"פליט" לא עברו אלא יומיים-שלושה והוא נתקבל על-ידי ה"חברה" כאחד מהם. נכון, באותם הימים לא היו קשיי קליטה — צעירים לא דרשו דירות ולא מקומות עבודה ולא מכוניות בלי מכס — אבל קשיי הסתגלות היו תמיד. ואולם מייק לא נתקל בקשיים אלה. דומה היה כאילו נולד בארץ והי בה